

stowarzyszenie abstynenckie

A. Czerkawska, B. Urban, W. Ziółkowski

wiedza
rozwój
skuteczność

stowarzyszenie abstynenckie

wiedza
rozwój
skuteczność

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Warszawa 2017

KOREKTA

Maria Piasecka

SKŁAD I PROJEKT OKŁADKI

Krzysztof Urban

Wydanie sfinansowała

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ADRES

Aleje Jerozolimskie 155

02-326 Warszawa

tel. (+48 22) 250 63 25

Publikacja przeznaczona do bezpłatnej dystrybucji

DRUK I OPRAWA

ALFA DRUK

15-868 Białystok

ul. Kozłowa 21

ISBN 978-83-949277-0-7

Ogólne informacje o ruchach abstynenckich, historia i dzień dzisiejszy

Bogdan Urban

W chwili obecnej w Polsce działa kilka rodzajów ruchów samopomocowych. W niniejszej publikacji chciałbym zapoznać czytelników z trzema najczęściej spotykanymi. Pierwszy – to klub abstynenta. Jest to forma działalności, która bardzo często błędnie nazywana jest Stowarzyszeniem Abstynenckim. **Często nazywa, która funkcjonuje w naszym społeczeństwie to Klub AA – takiej formy samopomocowej w Polsce nie ma.** Kluby abstynenta posiadają określone formy członkostwa, określoną strukturę organizacyjną i własne regulaminy.

Można rozróżnić dwa sposoby funkcjonowania klubów abstynenta. Jeden – to klub abstynenta funkcjonujący jako część Stowarzyszenia Abstynenckiego. Tego typu funkcjonowanie pozwala na pewną autonomię i kreatywność w swoich działaniach. Jednak, nie posiadając osobowości prawnej, kluby mają dość ograniczone możliwości samodzielnego działania. Drugi – to klub będący jednostką organizacyjną dzielnicowych, środowiskowych, gminnych czy miejskich ośrodków pomocy społecznej. Klub działający w tego typu strukturze jest zależny od decyzji urzędników, bezpośrednio sprawujących nad nimi kontrolę. Kreatywność i pomysłowość są dość ograniczone. Członkowie tych organizacji muszą podporządkować się zadaniom i działaniom prowadzonym przez jednostki samorządu terytorialnego.

Trzeci rodzaj działalności to Stowarzyszenie Abstynenckie. Stowarzyszenie jest podstawową formą organizacyjno-prawną, przewidzianą w celu realizacji konstytucyjnego prawa swobody zrzeszania się. Po spełnieniu wymogów formalno-prawnych i wpisaniu do rejestru, zyskuje osobowość prawną i staje się

podmiotem formalnym. Działalność stowarzyszenia opiera się na ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 roku „Prawo o stowarzyszeniach”, która określa, iż jest ono dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem na zasadach *non profit*, które samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące, jego działalności.

Każde stowarzyszenie posiada własne obszary działalności zapisane w statucie. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków, a do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników. Jest miejscem, gdzie prowadzone są różnorodne działania, wspierające trzeźwość jego członków, ich rodzin, a także propagujące tę ideę dla i w społeczności lokalnej. Jest miejscem spotkań i wspólnego spędzania czasu, zarówno dla członków Stowarzyszenia jak i osób z zewnątrz. Uważam, że w chwili obecnej Stowarzyszenia Abstynenckie umożliwiają wszechstronny rozwój nie tylko szeregowych członków organizacji i Stowarzyszenia jako całość. Rzecz najważniejsza to kompleksowa reintegracja rodzin.

W początkach powstawania ruchów abstynenckich działania nakierowane były na osoby uzależnione, później rozpoczęto prace nad pomocą dla członków ich rodzin. Początki powstawania organizacji samopomocowych w Polsce dla osób uzależnionych od alkoholu sięgają końca lat czterdziestych ubiegłego stulecia. Organizatorami takich grup był personel medyczny i stanowiły one integralne części działań placówek służby zdrowia. Prekursorami tych działań byli: dr Zajączkowski z Warszawy i mgr Grabowska z Poznania. Pozostałością po tych działaniach były między innymi warszawskie kluby pacjentów. Próby dalszego działania na rzecz rozwoju tych organizacji zostały zahamowane przez wydanie ustaw o zwalczaniu alkoholizmu w roku 1956 i 1959. W myśl tych ustaw alkoholizm został uznany za chorobę. Zmuszały one osoby uzależnione do przymusowego leczenia a w konsekwencji izolowały od środowiska i rodziny. Po latach okazało się że system był bardzo kosztowny i nieefektywny.

W latach 1960-1970 powstawały bardzo nieliczne kluby samopomocowe, były one jednak ściśle związane ze służbą zdrowia. W tej sytuacji zaczęto poszukiwać sojusznika, którym w tamtym okresie okazał się Zarząd Główny Społecznego Komitetu Przeciwalkoholowego. Komitet przychylnie odnosił się do tworzenia klubów samopomocowych. Wystosował do Ministerstwa Zdrowia pismo z dnia 26.07.1980 roku, w którym informował: „... powszechną aprobatę zyskał pogląd, że istnieje potrzeba, aby Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy objął patronat nad naszymi klubami, gdyż warunkuje to ich prawidłowy rozwój i prawidłowe funkcjonowanie”. Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej zapewniało ZG SKP, „że służba zdrowia będzie udzielała klubom niezbędnej pomocy i opieki medycznej”. Dalej w piśmie mówiono również o tym, że kluby mogą być tworzone jako specjalne ogniwa Społecznego Komitetu Przeciwalkoholowego i używać pieczęci z nagłówkiem SKP. Podobne działania prowadził Instytut Psychoneurologiczny, który w roku 1982 zobowiązał się do objęcia patronatem klubów abstynenckich. Jednak z perspektywy czasu widać, że życie sobie a praktyka sobie. Kluby i środowiska abstynenckie pozostawały bez wsparcia i opieki. Z tego powodu powstawały kluby tylko tam gdzie miały ku temu sprzyjające warunki, które umożliwiały utrzymującym abstynencję osobom uzależnionym start życiowy i społeczny. Dzięki samozaparciu i chęci niesienia pomocy na bazie istniejących organizacji, rozpoczęły się prace nad nowymi formami działania. Zaczęły powstawać grupy regionalne lub wojewódzkie, co miało na celu integrację środowisk abstynenckich, wymianę doświadczeń, wypracowanie optymalnych form działania i zwiększenie siły oddziaływania.

Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy w czerwcu 1981, zorganizował Sympozjum Klubów Abstynenckich w Bielsku Białej. I od tego momentu nastąpił dynamiczny rozwój całego ruchu abstynenckiego. Pierwsza rada powstała zaraz po Sympozjum i oznaczało to, że jeśli tylko jest wsparcie, działacze rozpoczynają skuteczną pracę. Co prawda, Instytut Psychoneurologiczny zorganizował dwie konferencje klubów abstynenckich,

w roku 1982 w Świdrach Wielkich i w roku 1984 w Zakopanem, ale zakończyły się one jedynie na wielkich słowach i wnioskach, które nie zostały zrealizowane.

To jednak nie zniechęciło działaczy do prowadzenia pracy w kierunku integracji ruchu klubowego. Pierwsza Rada, która powstała dzięki staraniom Sławomira Sasulskiego z Będzina, Ryszarda Bargieła z Dąbrowy Górniczej, Lecha Piekarczyka z Bielska Białej i Kazimierza Pytlarza z Czeladzi, otrzymała nazwę: *Rada Klubów Abstynenckich Województwa bielskiego, częstochowskiego i katowickiego*. Skupiała w pierwszej fazie pięć klubów. Pod koniec roku 1981 skupiała już 16 organizacji. W połowie 1985 roku członkami rady było 28 klubów. Ze względów roboczych rada została podzielona na Radę Śląsko-Dąbrowską i Radę Częstochowską. W tym okresie obejmowała swym zasięgiem kluby z województw: bielskiego, częstochowskiego, płockiego, radomskiego, legnickiego i szczecińskiego. Dzięki inspiracji Rady wkrótce powstały następujące regionalne rady: w 1981 roku Rada Klubów Abstynenckich woj. bielskiego, częstochowskiego i katowickiego oraz Rada Wrocławska (zawiesiła działalność w 1983 roku, wznowiła w roku 1986). W roku 1982 powstała Rada Warszawska (zawiesiła działalność w 1984, wznowiła w 1986 roku), w 1983 roku Rada Lubelska i Rada Krakowska. Rok 1985 to powstanie Rady Poznańskiej, 1986 Rady Legnickiej, Rady Sieradzkiej i Rady Olsztyńskiej. Brak samodzielności, patronatu, ograniczenia w zakresie profilaktyki, opieki, rehabilitacji czy też współpracy z organami administracji państwowej i instytucji spowodowały, że kluby funkcjonujące w Radach rozpoczęły starania o uzyskanie osobowości prawnej dla poszczególnych klubów oraz o rejestrację ruchu samopomocowego.

W roku 1984 powstała idea o powstaniu i zarejestrowaniu Towarzystwa Klubów Trzeźwości, niestety nie udało zarejestrować w tamtym czasie takiej organizacji uzasadniając to następującym argumentem: „istnieją już stowarzyszenia społeczne zajmujące się tematyką trzeźwościową, a zwłaszcza Społeczny

Komitet Przeciwalkoholowy”. Na skutek odmowy, możliwości oddziaływania Rad zostały mocno ograniczone. W tych niezbyt sprzyjających warunkach kluby samodzielnie współdziałały ze sobą, organizowano wiele spotkań i imprez, zlotów i rajdów abstynenckich o coraz większym zasięgu, co pozwoliło wypracować nowe formy działalności.

W 1986 roku w Ryni, w trakcie konferencji, postanowiono powołać z dniem 1 stycznia 1987 roku Komitet Założycielski Federacji Klubów Abstynenckich (FKA). Po niespełna półtora roku federacja istniała i na pierwszym zjeździe w Sieradzu 5 maja 1988 roku przedstawiciele 11 rad regionalnych wybrali jej władze. Zgodnie ze statutem powołano też oddziały wojewódzkie. W tym czasie istniało 187 klubów i ciągle powstawały nowe: przynależność do FKA najpierw zadeklarowało 50 klubów, a do końca 1989 roku należało do niej blisko 200. Federacja, niestety, nie przetrwała próby czasu. Po kilku latach działalności Federacji jej działania zaczęły zmierzać w złym kierunku. Miała pełnić rolę organu doradczego i wspierającego stowarzyszenia, zaczęła nabierać charakteru instancji nadzorczej, kontrolującej i kierowniczej. Związek Stowarzyszeń Abstynenckich w Poznaniu przy wsparciu innych regionów wystąpił o rozwiązanie zarządu FKA. Środowisko abstynenckie podzieliło się na zwolenników przywrócenia służebnej roli federacji, obrońców dotychczasowego zarządu oraz osoby neutralne, czekające na rozwój zdarzeń. Mimo wielu rozmów i spotkań przedstawicieli z całej Polski nie udało się dojść do porozumienia i Ogólnopolska Federacja Klubów Abstynenckich w 1996 roku została rozwiązana.

Idea powołania jednolitej reprezentacji ruchu abstynenckiego w Polsce wymagała czasu i w roku 2004 nastąpił przełom. Na spotkaniach przedstawicieli Związków Wojewódzkich i Regionalnych w Białobrzegach i Skierniewicach zapadła decyzja o wyłonieniu wspólnej reprezentacji organizacji abstynenckich działających w Polsce. Proces konsolidacji był jednak trudny. Powstały dwie Ogólnopolskie Rady Ruchu Abstynenckiego. Aktywizacja środowiska zaczęła rosnąć i powoli wyłaniała się wspólna wizja

Ogólnopolskiego Porozumienia, opartego na silnych Związkach Wojewódzkich skupiających lokalne stowarzyszenia. Nieocenioną rolę w tym procesie odegrał Dyrektor Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Krzysztof Brzózka.

W maju 2009 roku w miejscowości Małe Ciche Przewodniczący obu Polskich Rad (S. Staniszewski i A. Nagiel) w imieniu swoich Zarządów podpisali porozumienie o rozwiązaniu swoich organizacji i powołaniu jednej ogólnopolskiej Krajowej Rady. W skład Komitetu Założycielskiego weszli: kol. Kazimierz Wencel (Związek Wielkopolski), kol. Andrzej Nagiel (Związek Mazowiecki), kol. Sylwester Staniszewski (Związek Łódzki). Doprecyzowano Statut Krajowej Rady, który został zarejestrowany 22 lipca 2009 roku. W dniach 20-22 listopada w Białobrzegach odbyło się Pierwsze Walne Zgromadzenie Członków Krajowej Rady. Do ogólnopolskiej organizacji reprezentującej ruch abstynencki przystąpiły wszystkie Związki Wojewódzkie i Stowarzyszenia Regionalne. Ich delegaci wybrali władze KRZiSA. Tak powstała Krajowa Rada Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich pod nazwą „Krajowa Rada” z siedzibą w Warszawie, a od 2014 z siedzibą w Sieradzu.

Obecnie członkami KRZiSA są zarejestrowane organizacje abstynenckie o charakterze związkowym lub regionalnym: Dolnośląska Federacja Profilaktyki Uzależnień „Ślęza”, Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich Lubelszczyzny, Związek Stowarzyszeń Abstynenckich Województwa Łódzkiego, Mazowiecki Związek Stowarzyszeń Abstynenckich, Regionalny Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich Województwa Podlaskiego, Związek Stowarzyszeń Klubów Abstynenta Województwa Pomorskiego, Regionalny Związek Stowarzyszeń Abstynenckich Województwa Śląskiego, Regionalny Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich Ziemi Częstochowskiej, Regionalny Związek Stowarzyszeń i Klubów Abstynenckich Województwa Świętokrzyskiego, Związek Stowarzyszeń Abstynenckich Wielkopolski. Związki Województwa Małopolskiego i Lubuskiego są w trakcie rejestracji.

W 2014 wybrano na kolejną kadencję zarząd KRZISA: Bogdan Urban – przewodniczący, Krzysztof Adach – z-ca przewodniczącego, Jan Garncarz – z-ca przewodniczącego, Władysław Keler – sekretarz, Włodzimierz Ziółkowski – skarbnik, członkowie Zarządu – Wojciech Zielonka, Zbigniew Jadczak, Andrzej Netkowski.

Prawne aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych

Agnieszka Czerkawska

Organizacje pozarządowe powstają jako inicjatywy w odpowiedzi na konkretne problemy. Ludzie zrzeszają się, aby wypełnić lukę czy poszerzyć dostępność działań społecznie użytecznych na danym terenie. Organizacje pozarządowe są również najbliżej problemów, którymi się zajmują, dzięki czemu mają możliwość szybkiego reagowania i odpowiadania na konkretne potrzeby.

Stowarzyszenie jest podstawową formą organizacyjno-prawną przewidzianą w celu realizacji konstytucyjnego prawa swobody zrzeszania się. Po spełnieniu wymogów określonych w przepisach i wpisaniu do rejestru zyskuje osobowość prawną i staje się podmiotem formalnym.

Aby Stowarzyszenia mogły w pełni i profesjonalnie realizować swoje cele, kluczowe znaczenie, poza działaniami merytorycznymi, ma spełnianie przez nie wymogów formalno-prawnych oraz wysoka jakość działań wewnątrzorganizacyjnych. Czyli wszelka działalność musi być prowadzona ze znajomością i zgodnie z obowiązującym prawem. Natomiast dla pełnej skuteczności, jakości i stabilności działań podstawowe znaczenie ma obszar związany z zarządzaniem organizacją, w tym zarządzaniem personelem i finansami oraz tworzenie warunków techniczno-organizacyjnych organizacji. Ważna jest również jawność oraz przejrzystość działań organizacji pozarządowych. Działalność stowarzyszeń regulowana jest przez ustawę z dnia 7 kwietnia 1989 roku „Prawo o stowarzyszeniach”, która określa, iż stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, które samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności.

Ustawa stanowi, iż do założenia Stowarzyszenia wymaganych jest co najmniej siedem osób, które uchwalają statut stowarzyszenia oraz wybierają komitet założycielski albo władze stowarzyszenia.

Określa, iż tworzenie stowarzyszeń przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia jest zakazane, że nikogo nie wolno zmuszać do udziału w stowarzyszeniu lub ograniczać jego prawa do wystąpienia ze stowarzyszenia, a ponadto, że nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do stowarzyszenia albo pozostawania poza nim.

Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność po wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego. Swoją działalność opiera na pracy społecznej członków a do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Powyższa ustawa określa również, co może stanowić majątek stowarzyszenia. Są to: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z własnej działalności, dochody z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej. Określa, iż stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach, a dochód z tej działalności może służyć realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków. Ponadto stowarzyszenie może otrzymywać dotacje według zasad określonych w odrębnych przepisach.

Każde stowarzyszenie posiada własne obszary działań zapisane w statucie. Statut jest najbardziej istotnym aspektem działalności formalno-organizacyjnej organizacji pozarządowych.

Zgodnie z cytowaną wyżej ustawą Statut stowarzyszenia określa w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji;
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia;
- 3) cele i sposoby ich realizacji;

- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje;
- 5a) możliwość otrzymywania przez członków zarządu wynagrodzenia za czynności wykonywane w związku z pełnioną funkcją;
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności sposób zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności uchwał władz stowarzyszenia;
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich;
- 8) zasady dokonywania zmian statutu;
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

Jak widać ze streszczenia wybranych zapisów ustawy, określa ona tylko ogólne ramy działalności stowarzyszeń. Szczegółowe uregulowania dotyczące działalności merytorycznej i organizacyjnej pozostawiając w gestii samej organizacji. Ma to swoje bardzo pozytywne strony. Daje możliwość wyboru obszarów działalności, samostanowienia, swobody działalności, dostosowywania uregulowań do potrzeb i możliwości danej organizacji. Z drugiej strony skutkuje to dużą odpowiedzialnością leżącą po stronie organizacji – całej organizacji, nie tylko osób zarządzających. Wymaga to przemyślanych działań i precyzyjnego określenia zapisów statutowych oraz stworzenia dokumentów wewnątrzorganizacyjnych. Takich, które chociażby w sytuacji kryzysowej nie pozostawią wątpliwości co do możliwości rozwiązań. Będą pomocne, a nie spowodują piętrzenia się trudności i problemów.

Organizacja może dokonywać zmian w statucie w każdym czasie (zachowując oczywiście procedury zmiany statutu w nim zawarte i spełniając obowiązek niezwłocznego zawiadomienia sądu rejestrowego) oraz wprowadzać czy modyfikować na bieżąco rozwiązania organizacyjne. Jednak zawsze musi być to poddyktowane dobrem całego stowarzyszenia. Warto przyjrzeć się jeszcze raz dotychczasowych zapisom w swoich statutach i na

bazie doświadczeń odpowiedzieć sobie na pytania:

- Czy zapisy są jasne, przejrzyste i zrozumiałe?
- Czy nie rodzą wątpliwości interpretacyjnych?
- Czy są możliwe do realizacji?
- Czy przystają do faktycznej działalności organizacji ?

Cele i sposoby ich realizacji

Często to, co jest podstawą działalności stowarzyszeń, czyli cele i sposoby ich realizacji, nastroczają wiele trudności. Cele nie mogą być zbyt ogólne ani zbyt szczegółowe. Jeżeli poza celami ogólnymi stowarzyszenie ustanawia cele szczegółowe, to muszą być one spójne, a cele szczegółowe wynikać z celów ogólnych. Określając cele, powinno trzymać się zasady, iż dobrze postawiony cel jest:

- precyzyjnie określony (konkretny),
- sformułowany w sposób pozytywny (czego chcemy, a nie czego nie chcemy),
- mierzalny (można podać konkretne efekty jego osiągnięcia),
- realistyczny (możliwy do osiągnięcia),
- akceptowalny (będzie miał sojuszników),
- pozytywnie wpływający na osoby, które go będą realizować,
- odpowiadający na potrzeby grup i osób, na które jest nakierowany.

Natomiast sposoby realizacji ustalonych celów powinny być odpowiedzią na pytania: jak konkretnie chcemy go osiągać? co i w jakim zakresie jesteśmy w stanie realizować? – biorąc pod uwagę nasze (czyli konkretnego stowarzyszenia) możliwości, posiadane zasoby czy uwarunkowania lokalne.

Sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków

Samo określenie sposobów nabywania i utraty członkostwa nie nastrocza większych trudności, jednak już określenie spo-

sobów utraty członkostwa jest formułowane w sposób zbyt ogólny albo nierealny, co w konsekwencji niejednokrotnie budzi emocje i niechęć do realizacji tych zapisów statutowych.

W tym miejscu warto podkreślić wagę sformułowania w dokumentach wewnątrzorganizacyjnych obowiązku zapoznania się ze statutem każdego nowego członka stowarzyszenia i potwierdzenia akceptacji jego zapisów.

Jest to ważne zwłaszcza w kontekście praw i obowiązków członków stowarzyszenia, które powinny być sformułowane w sposób konkretny, przejrzysty i realny. Jak wynika z doświadczeń wielu organizacji pozarządowych, do tych zapisów należy przykładać dużą wagę, jak również być konsekwentnym w egzekwowaniu przepisów prawa wewnątrzorganizacyjnego.

Władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje

Ustawa *Prawo o stowarzyszeniach* stanowi, iż najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków. W sprawach, w których statut nie określa właściwości władz stowarzyszenia, podejmowanie uchwał należy do walnego zebrania członków, natomiast statut może przewidywać zamiast walnego zebrania członków zebranie delegatów lub zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów. Stowarzyszenie jest obowiązane posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe określenie liczebności i składu zarządu, organu kontroli, trybu dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz określenie kompetencji pozostają w całkowitej gestii danej organizacji. Szczególną uwagę w tym względzie należy zwrócić na kwestię kompetencji. Określenie ich, zgodnie z umiejętnościami osób, które będą realizowały poszczególne zadania, jest niezwykle istotne. Uregulowania w tym zakresie powinny być sporządzane na piśmie, omówione z osobami, których dotyczą i oczywiście znane wszystkim członkom stowarzyszenia. Warto od czasu do czasu wracać do przypisanych

kompetencji i sprawdzać, czy warto je przekierunkować na inne osoby, bądź przeformułować.

Wszystkie działania organizacji pozarządowych muszą być prowadzone zgodnie z obowiązującym prawem i przepisami. Przestrzeganie zapisów ogólnych jak i wewnątrzorganizacyjnych jest fundamentalne dla sprawnego funkcjonowania organizacji i powodzenia jej działań. Obecnie organizacje pozarządowe mają wiele możliwości korzystania z porad eksperckich czy specjalistycznych opracowań. Dobrym przykładem są tu Standardy Stowarzyszeń Abstynenckich, w których szczegółowo został przedstawiony, między innymi, aspekt formalny działalności tych organizacji. Warto korzystać z dobrych praktyk, nie zapominając jednak o specyfice każdej organizacji pozarządowej.

Rola stowarzyszeń abstynenckich w społecznościach lokalnych, w tym współpraca z samorządami lokalnymi i innymi podmiotami

Agnieszka Czerkawska

Stowarzyszenia Abstynenckie, niezależnie od szczegółowych celów działalności zapisanych w statutach, mają cel podstawowy: działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przede wszystkim w postaci pomocy osobom z problemem alkoholowym oraz członkom ich rodzin a także promowania trzeźwego i zdrowego stylu życia. O ich swoistym charakterze stanowi fakt, iż tworzący je ludzie mają osobiste doświadczenia w tym zakresie. Jednak to co często je wyróżnia to faktyczne rozumienie problemów i znaczenie działań w tym zakresie. Nikogo ze stowarzyszeń abstynenckich nie trzeba przekonywać o ważności działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Z tych między innymi względów stowarzyszenia abstynenckie pełnią i w jeszcze większym stopniu mogą pełnić znaczącą rolę w tym obszarze w społecznościach lokalnych. Jak znacząca będzie to rola, w dużej mierze zależy od nich samych, ich rozwoju, zdobywania wiedzy, poszerzania horyzontów, profesjonalizacji poszczególnych członków stowarzyszeń jak i samej organizacji jako całości.

Sprzymierzeńcem w tym zakresie jest ich potencjał wewnętrzny, czyli zapał, zaangażowanie oraz chęć dawania siebie innym.

Stowarzyszenia Abstynenckie na polu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych podejmują wiele istotnych działań. W wielu przypadkach są jedynymi podmiotami, które takie działania podejmują a część z nich, ze względu na swój charakter, nie ma sobie równych.

Stowarzyszenia abstynenckie podejmują działania rehabili-

tacyjne, stanowiące istotny element w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Stowarzyszenia organizują różnego rodzaju aktywności ukierunkowane na wspieranie i osiągnięcie trzeźwości, pomocne w rozwiązywaniu różnorodnych problemów. Uczą między innymi umiejętności psychologicznych, społecznych i praktycznych zapobiegając marginalizacji oraz wykluczeniu społecznemu i zawodowemu osób z problemem alkoholowym.

Stowarzyszenia Abstynenckie stanowią również ważne miejsce promowania zdrowego i trzeźwego stylu życia. Organizują i prowadzą różnorodne aktywności w tym zakresie, zarówno dla swoich członków jak i szerszych społeczności. Takie aktywności jak fora trzeźwości, dni trzeźwości, konferencje, zloty, spotkania tematyczne, rocznice, festyny, rajdy, spływy, przeglądy twórczości abstynenckiej, są stałym, często wręcz nieodzownym i wyczekiwanym, punktem w corocznych kalendarzach nie tylko samych stowarzyszeń ale ich sympatyków, władz na różnych szczeblach oraz mniejszych i większych społeczności lokalnych.

Członkowie stowarzyszeń w coraz większym stopniu włączają się w działania związane z opracowywaniem gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ich wiedza i doświadczenie może wiele wnieść w dostosowanie ich do lokalnych potrzeb oraz właściwego zdefiniowania jego celów i priorytetów.

Jednak do większości działań podejmowanych przez stowarzyszenia abstynenckie potrzebna jest współpraca. Często wręcz decyduje o powodzeniu danego działania. Nawiązywanie relacji i kontaktów z innymi podmiotami i instytucjami pozwala na poszerzenie oferty, doskonalenie działań i zwiększanie skuteczności prowadzonych oddziaływań. Pomaga zbierać doświadczenia, uczyć się od innych dobrych przykładów i stosować sprawdzone metody i formy pracy. Współpraca daje również organizacjom pozarządowym możliwość uczenia się od innych, poszerzania umiejętności i zdobywania nowych kompetencji. Współpraca to

również odpowiedź na potrzebę rozwoju stowarzyszeń abstynenckich w zakresie umocnienia pozycji, rozwijania współpracy ze społecznością lokalną, zwiększania wiedzy o ich misji oraz budowania pozytywnego wizerunku stowarzyszeń w społecznościach lokalnych. Nawiązywanie relacji i kontaktów z innymi instytucjami, działającymi w tym samym czy zbliżonym obszarze, pozwala nie tylko utrzymać określony poziom danego stowarzyszenia ale także pomaga stowarzyszeniom w ich rozwoju.

Zakres współpracy będzie zależał od potrzeb i uwarunkowań, jednak podkreślić należy potrzebę, celowość i zasadność znaczącego udziału środowiska stowarzyszeń abstynenckich w działaniach w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Jednak należy pamiętać, iż żeby współpraca przynosiła korzyści i dawała założone efekty, potrzeba woli i zaangażowania obu stron. Warto w tym miejscu wspomnieć, iż stowarzyszenia abstynenckie coraz częściej same stają się inicjatorami integracji i współpracy innych organizacji, podmiotów i instytucji, również tych nie działających bezpośrednio na polu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Współpraca z samorządami lokalnymi oraz administracją rządową pozwala na pełniejsze realizowanie zadań statutowych stowarzyszeń i może dać szersze możliwości działania nie tylko w wymiarze finansowym, ale także merytorycznym, organizacyjnym czy rzeczowym. Podstawy tej współpracy znajdują odniesienie w aktach prawnych. Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady wspólnego działania organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi jest Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Reguluje ona zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

W ustawie określono formy współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Ponadto zapisano, iż współpraca powinna odbywać się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności oraz uczciwej konkurencji i jawności.

Pomocny w uszczegółowieniu zasad współpracy pomiędzy tymi podmiotami, powinien być uchwalany obowiązkowo przez jednostki samorządu terytorialnego program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, iż organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego popierają tworzenie i rozwój organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewniają warunki sprzyjające działaniom tych organizacji. Samorządy, realizując poszczególne zadania tak wojewódzkiego jak i gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych powinny wykorzystywać potencjał organizacji pozarządowych, wspierać ich powstawanie, rozwój a także wspomagać ich działania. Współpraca różnych podmiotów a co za tym idzie wielu osób posiadających różne zadania, doświadczenia i kompetencje, powinna być podstawą zarówno w tworzeniu jak i realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego czy organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi powinna opierać się na partnerstwie. Partnerstwo oznacza prawa i obowiązki dla obu stron, z poszanowaniem zasady autonomiczności każdego z nich ale również koniecznością rozwoju i profesjonalizacji zarówno strony organizacyjnej jak i – a może przede wszystkim – strony merytorycznej działań. Prawidłowa współpraca powinna polegać na wymianie informacji, konsultacjach, wspólnych inicjatywach i działaniach.

Przy tej okazji warto zwrócić uwagę na stosunkowo nowy akt prawny, jakim jest Ustawa o zdrowiu publicznym z 2015 roku. Powyższa ustawa również zawiera zapisy dotyczące obowiązku współdziałania organów administracji rządowej z organizacjami

pozarządowymi w zakresie zdrowia publicznego, w tym na gruncie Narodowego Programu Zdrowia. Zapisy ustawowe dotyczące współpracy organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi mają duże znaczenie i są niezwykle pomocne, jednak należy pamiętać, że dobrą współpracę i relacje budują ludzie, a nie przepisy.

Praktyczne aspekty funkcjonowania stowarzyszeń abstynenckich

Bogdan Urban

Nowoczesność i skuteczność działań współczesnych Stowarzyszeń Abstynenckich to suma doświadczeń wynikających z działań organizacji na przestrzeni wielu lat. Obecne funkcjonowanie Stowarzyszeń jest wynikiem nie tylko doświadczeń, ale również koniecznością dostosowywania się do szybko zmieniających się realiów i ciągłych zmian wprowadzanych przez ustawodawcę. Przyjęty przez Krajową Radę podział kompetencji przez organizacje, w ostatnich latach świetnie się sprawdził. Stowarzyszenia działające na swoim terenie coraz ściślej współpracują z Urzędami Miast i Gmin. Związki wojewódzkie czy regionalne współpracują z Urzędami wojewódzkimi i marszałkowskimi, natomiast Krajowa Rada ściśle współpracuje z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i ministerstwami. Jak wynika z doświadczeń i obserwacji działań organizacji, największe sukcesy odnoszą te, które odpowiednio kierują swoim funkcjonowaniem. Mam na myśli odpowiednio zbilansowane działania zarówno na rzecz swoich członków jak również społeczności lokalnych.

Przełomem w nabyciu tych umiejętności było opracowanie przez Krajową Radę standardów pracy stowarzyszeń i ich wprowadzanie przez organizacje. Dzięki temu osoby zarządzające otrzymały narzędzia które znacznie poszerzyły wachlarz działań prowadzonych w stowarzyszeniach. Stowarzyszenia Abstynenckie realizują zadania wewnętrzne w zakresie motywowania do podjęcia leczenia, uznania bezsilności wobec alkoholu, zidentyfikowania osób z problemem alkoholowym, nauki życia bez alkoholu, wsparcia i dalszego procesu ich zdrowienia oraz rehabilitacji. W Stowarzyszeniach zaczęto pracować z całymi rodzinami – jest to wielkie osiągnięcie w pracy organizacji. Są one

w chwili obecnej jedynymi sprawdzonymi organizacjami pozarządowymi, które zajmują się rehabilitacją osób po leczeniu odwykowym. Powrót do „normalnego życia” dotyczy nie tylko aspektu fizycznego, ale również powrotu do aktywności na płaszczyźnie zawodowej, społecznej i uporządkowania życia rodzinnego, co nazywamy przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu.

Działania na rzecz członków obejmują szeroki zakres oddziaływań zarówno na osoby uzależnione, współuzależnione, jak również na dzieci. Powstały możliwości prowadzenia różnego rodzaju szkoleń, treningów i warsztatów, tak dla poszczególnych osób jak też dla grup. Dzięki szkoleniom organizowanym przez Krajową Radę i Związki regionalne nasi członkowie uzyskują Certyfikaty Specjalisty w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych, wydawane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Obecnie mamy 16. specjalistów, którzy są aktywnymi członkami stowarzyszeń abstynenckich. W organizacjach prowadzone są również działania oraz treningi interpersonalne pokazujące, jak można spędzać wolny czas bez alkoholu. Wiedza jaką dzięki zajęciom zdobywają beneficjenci jest wcielana w konkretne pomysły.

Organizacje coraz częściej korzystają nie tylko z wiedzy i umiejętności własnych doświadczonych członków, ale także zatrudniają do działań rehabilitacyjnych certyfikowanych specjalistów. Coraz więcej osób potrafi wykorzystać wiedzę na temat pisania wniosków i ofert np. na ogłaszane konkursy, wynikające z gminnego czy miejskiego programu rozwiązywania problemów alkoholowych, na konkursy ogłaszane przez agencje rządowe czy wreszcie na małe granty. Wraz ze wzrostem wiedzy i umiejętności, praktyczny wymiar działań Stowarzyszeń Abstynenckich uległ sporym zmianom, zarówno pod względem jakości świadczonych usług jak i zakresu merytorycznego. Zarządy organizacji posiadają kompleksową wiedzę na temat organizacyjno-formalnego funkcjonowania stowarzyszenia. Profilaktyka

i rozwiązywanie problemów alkoholowych nie jest już ich piętą achillesową, współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podmiotami zewnętrznymi prowadzona jest na wysokim poziomie. Stowarzyszenia swoimi działaniami obejmują również osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i prowadzą działania na rzecz aktywizacji zawodowej tych osób. Umiejętności i doświadczenie liderów organizacji spowodowały, że staliśmy się wreszcie równorzędnymi partnerami a nie petentami w kontaktach z urzędnikami.

Zdajemy sobie sprawę, że tak szeroko zakreślone działania nie mogą się odbywać bez udziału finansowego. Dlatego też prowadzone są działania zmierzające do umiejętnego pozyskiwania środków. Z obserwacji wynika jednoznacznie, że największą bolączką w uzyskaniu wsparcia projektu jest własny udział finansowy.

Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego również uległa znacznej poprawie na przestrzeni ostatnich lat. Coraz więcej organizacji dostrzega konieczność czynnego uczestnictwa w konsultacjach przy tworzeniu gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych. Przekłada się to na łatwiejsze funkcjonowanie i realizowanie gminnego programu. Sugestie organizacji przekazywane podczas konsultacji są brane pod uwagę i wpisywane w gminny projekt. Współpraca organizacji na każdym szczeblu z władzami przynosi coraz więcej korzyści. Fora abstynenckie organizowane w partnerstwie są na bardzo wysokim poziomie merytorycznym. Przykładami mogą być Forum organizowane przez Regionalny Związek Stowarzyszeń Abstynenckich Województwa Śląskiego w partnerstwie z Wojewodą i Marszałkiem województwa śląskiego czy organizowana przez białostocki klub AZYL konferencja w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim.

Przykładów tak dobrej współpracy jest wiele – chciałem tylko zwrócić uwagę na fakt, że zarówno związki regionalne jak i po-

jedyncze organizacje potrafią zorganizować wydarzenia na wysokim merytorycznym poziomie. Ale praca nie tylko obejmuje problemy ściśle związane z motywacją, leczeniem czy rehabilitacją. Kolejnymi działaniami prowadzonymi przez organizacje są wszelkiego rodzaju imprezy integracyjne i sportowe. Wiele organizacji w kraju organizuje wydarzenia o charakterze kulturalnym, wypoczynkowym oraz krajoznawczym. Do najbardziej znanych w kraju zlotów rodzin abstynenckich należą „Rajd Klonowego Liścia”, organizowany przez stowarzyszenia województwa wielkopolskiego przy dużym wsparciu kilku urzędów miast i gmin. Kolejny – to zlot rodzin abstynenckich w Małym Cichym organizowany przez jedno ze stowarzyszeń województwa śląskiego przy ogromnym wsparciu jednostek samorządu terytorialnego, PARPA i posłów obecnej kadencji.

Wiele stowarzyszeń organizuje również wydarzenia wyłącznie sportowe, w których biorą udział całe rodziny abstynenckie. Są to turnieje tenisa stołowego rangi mistrzostw Polski w Kole, czy turnieje w Ursusie i Wąsewie na terenie województwa mazowieckiego przy dużym wsparciu urzędów wojewódzkich i marszałkowskich. Turnieje piłkarskie organizowane są przez warszawskie stowarzyszenie „SERCE”, a turniej piłki halowej przez grodziską „FAMILIJĘ”.

Wielkim sukcesem na Mazowszu jest kampania „Porozumienie dla Trzeźwości” realizowane od wielu lat przez Mazowiecki Związek Stowarzyszeń Abstynenckich i Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej. W ramach tej kampanii organizowane są wyjazdy członków stowarzyszeń na zloty abstynenckie, spływy kajakowe i pontonowe, a także wyjazdy na przeglądy twórczości abstynenckiej. Wspominam o tym, ponieważ pracujemy nie tylko nad ciałem ale i nad duchem. Osoby uzależnione to również utalentowani artyści, twórcy tekstów, muzyki, poezji czy malarstwa. Przedsięwzięcia tego typu organizowane są we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego. Do najbardziej znanych wydarzeń artystycznych należą przeglądy twórczości abs-

tynenckiej w Olsztynie i Pułtusku, oraz międzynarodowy festiwal piosenki, organizowany przez dolnośląski związek w Karłowicach.

Tworzenie koalicji ponad branżowych przynosi również coraz bardziej widoczne efekty. Świadomość takich działań jest przede wszystkim informacją dla jednostek samorządu terytorialnego i grantodawców o zwiększonej i efektywnej pracy III sektora. Zarządzający organizacjami powinni zauważyć te zależności i w miarę swoich możliwości korzystać z doświadczeń tych którzy taką drogę już przebyli.

Chciałbym przedstawić drogę, którą przebyły organizacje w „starciu” z Urzędem Powiatu w Pruszkowie. Przez wiele lat współpraca ze starostwem była na zerowym poziomie. Przy próbach jakichkolwiek działań, mających na celu wspólne realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych spotykały się z odpowiedzią, że to miasto realizuje te cele. Pomysłem na zmianę było stworzenie koalicji organizacji z terenu całego powiatu i wspólne przedsięwzięcia na rzecz społeczności lokalnej bez udziału władz, zarówno miejskich jak powiatowych. Pracowaliśmy razem i powstał pomysł na akcję pod nazwą „Śniadania w Parku”. Kolejnym działaniem było wspólne napisanie projektu i pozyskanie środków z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Okazało się, że dwie małe organizacje z terenu powiatu uzyskały dofinansowanie w wysokości niemal połowy całego budżetu powiatowego na całoroczne wspieranie organizacji pozarządowych. Efektem tych działań było zaproszenie do konsultacji przy tworzeniu kolejnego budżetu starostwa i zostały w nim uwzględnione, między innymi, potrzeby organizacji na własny udział finansowy i pozyskiwanie funduszy z zewnątrz.

Powstało również Centrum Dialogu Społecznego. Moim cichym marzeniem jest, aby Stowarzyszenia Abstynenckie stały się motorem nie tylko własnego rozwoju, ale całej społeczności lokalnej.

Źródła finansowania, możliwości pozyskiwania funduszy, zasada pisania projektów

Włodzimierz Ziółkowski

Mamy pomysły, ale jak i gdzie zdobyć fundusze?

Jest to temat wielu moich rozmów z Zarządami Stowarzyszeń Abstynenckich. Oczywiście w publikacji nie jestem w stanie przedstawić gotowych rozwiązań, adresów instytucji, które czekają, by sfinansować każde nasze działanie. Spróbuję jednak wskazać możliwości i miejsca pozyskania dofinansowania na realizację misji organizacji abstynenckich. Pamiętajmy tylko o jednym: organizacje pozarządowe nie są po to, by zbierać fundusze, tylko aby zaspokajać ważne potrzeby społeczne. Żeby to robić, muszą zatrudniać wykwalifikowanych ludzi, oferować swoje usługi na najwyższym poziomie, a tym samym mieć środki na własną działalność. Niech to będzie punktem wyjścia dla dalszej lektury.

1. Konkursy ogłaszane przez samorządy lokalne, to podstawowe źródło finansowania naszych stowarzyszeń. Wynika to częściowo z podejmowanych działań, skierowanych bezpośrednio do lokalnych beneficjentów, oraz naszej lepszej znajomości potrzeb w środowisku, w którym działamy. Ma to bezpośrednie przełożenie na szybsze znalezienie rozwiązań problemów i łatwiejsze uzyskanie funduszy na ich realizację. Drugą przyczyną ograniczania się do korzystania z lokalnych dotacji jest stosunkowo prosta procedura konkursowa, doświadczenie w składaniu wniosku, niejednokrotnie długoletnia współpraca z samorządem w zakresie powierzania tych samych zadań.

2. Konkursy ogłaszane przez gminy ościenne i powiaty, to również możliwość pozyskania środków finansowych. Lokalne

stowarzyszenia abstynenckie oferują często swoje usługi osobom zamieszkującym sąsiednie gminy, podejmują działania na skalę powiatową. Bardzo często zadania wykonywane dla innych gmin wchodzi w skład większych, ponadlokalnych programów. Merytorycznie uzasadnione jest wspieranie finansowe tych zadań z budżetów gmin, na rzecz których mieszkańców gminy działamy. Uzyskane w ten sposób chociażby małe dofinansowanie może rozwiązać nam problem wkładu własnego finansowego do realizacji większych projektów.

3. Konkursy ogłaszane przez samorzady wojewódzkie powinny wspierać realizację działań na skalę całego regionu, województwa. Znaczna ilość stowarzyszeń abstynenckich w swoim corocznym kalendarzu zadań ma zaplanowane różnorodne, cykliczne lub okolicznościowe imprezy trzeźwościowe, skierowane do środowiska abstynenckiego z całego województwa lub kraju. To właśnie te projekty mają szansę uzyskać dofinansowanie. Przy składaniu wniosku należy zapoznać się bardzo dokładnie z regulaminem konkursu. Warunki i procedury stawiane wnioskodawcy często znacznie się różnią od wymogów w konkursach lokalnych. Dotacje z samorządu województwa mogą i powinny być podstawowym źródłem finansowania działań organizacji o charakterze związkowym lub federacyjnym.

4. Konkursy ogłaszane przez organy naczelne i centralne administracji państwowej mają zazwyczaj charakter ogólnopolski i wspierają działania różnorodnych organizacji pozarządowych. Część z tych konkursów ma charakter branżowy i skierowana jest do stowarzyszeń działających w ściśle określonym obszarze aktywności społecznej na rzecz sprecyzowanej grupy beneficjentów. Dla stowarzyszeń abstynenckich są one szansą zdobycia niezależnych środków finansowych na projekty i zadania nowatorskie, poszerzające dotychczasowy obszar działania, skierowane do bardziej zróżnicowanej grupy odbiorców. Dają również możliwość współpracy z innymi organizacjami o podobnych misjach i celach przy realizacji wspólnie złożonych ofert.

5. Konkursy międzynarodowe, dotacje UE, są w znikomej mierze wykorzystywane przez organizacje abstynenckie. Moim zdaniem, powodem takiego stanu jest obawa przed skomplikowaną procedurą aplikowania o takie środki oraz odmienną, wymagającą profesjonalnej wiedzy, regułą okresowej i szczegółowej sprawozdawczości. Również brak doświadczenia w realizacji wielotematycznych zadań i niedostatek wykwalifikowanej kadry administrującej takimi projektami może stanowić barierę w aplikowaniu o środki zagraniczne. Stowarzyszenia abstynenckie przy podejmowaniu decyzji o zdobyciu dofinansowania z tych źródeł zachęcam do współpracy wewnątrz III sektora, z bardziej doświadczonymi organizacjami działającymi w obszarze wspierania NGO.

6. Granty z fundacji korporacyjnych to jedno z najmniej znanych źródeł finansowania i są w minimalny sposób wykorzystywane przez Stowarzyszenia Abstynenckie. W Polsce istnieje porównywalna do krajów Europy Zachodniej liczba fundacji założonych przez przedsiębiorstwa. Wśród największych firm w sektorze prywatnym własna fundacja jest już niemal standardem. Fundacje korporacyjne najczęściej kierują swoje działania do dzieci i młodzieży, przeznaczają granty na ochronę zdrowia, pomoc społeczną, promocje zdrowego stylu życia. Są to obszary działania środowiska abstynenckiego. W większości przypadków procedura konkursowa jest prosta, pozbawiona przesadnej biurokracji, dostosowana do możliwości wnioskodawcy. Trudnością pozyskania funduszy z tego źródła mogą być: krótkoterminowe konkursy, odmienny sposób naboru i oceny wniosku, brak ogólnodostępnych informacji.

7. Małe granty wewnątrzsektorowe to źródło finansowania społecznych inicjatyw obywatelskich, grup nieformalnych i nowoutworzonych organizacji. Są proste w aplikowaniu, a organizacja która ogłasza konkurs i rozpatruje wnioski, w większości przypadków służy pomocą doświadczonych doradców przy realizacji i rozliczeniu zadania. Dotacje z tego źródła mogą być wykorzystywane przede wszystkim w nowych stowarzyszeniach, będą pomocne w realizacji projektów zgłaszanych przez bene-

ficjentów małych stowarzyszeń, są skierowane bezpośrednio do lokalnej społeczności. Jest to świetny sposób na zdobycie umiejętności zarządzania projektem, naukę osiągania zamierzonych celów, zdobycie doświadczenia w realizacji podjętych zobowiązań.

8. Aktywny udział w tworzeniu budżetów obywatelskich jest nowym sposobem zainteresowania i przekonania do realizacji naszych pomysłów ogółu lokalnej społeczności. Budżet partycypacyjny umożliwi mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na decyzje o przeznaczeniu części finansów publicznych na przedsięwzięcia zgłoszone bezpośrednio przez obywateli. Stowarzyszenia abstynenckie mogą zgłaszać swoje propozycje zadań do realizacji przez samorządy, a poprzez swoich członków i sympatyków promować własne pomysły, zachęcać obywateli do głosowania na realizację ich projektów.

9. *Fundraising*, czyli pozyskiwanie zasobów finansowych, na realizację celów społecznych. Według definicji *fundraising* to proces zdobywania funduszy poprzez proszenie o wsparcie osób indywidualnych, firm, fundacji dobroczynnych lub instytucji. *Fundraising* nie może być oderwany od misji organizacji abstynenckiej i jest procesem wzajemnych relacji między darczyńcą a stowarzyszeniem. Największym potencjałem są ludzie – sympatycy naszej organizacji, którzy identyfikują się z nami. Informowanie darczyńcy o rezultatach swoich działań, bieżącej pracy, pozwala budować tę relację, zaangażować osobę lub instytucję w pracę organizacji. Warto, by stowarzyszenia abstynenckie pamiętały o tej komunikacji, odwiedzały darczyńcę nie tylko w chwili potrzeby zdobycia funduszy, ale również zapraszały na uroczystości, imprezy trzeźwościowe. Organizacje powinny korzystać z wykwalifikowanych fundraiserów z grona własnych członków lub wolontariuszy, którzy mogą być przeszkoleni.

Gdzie można znaleźć informację o konkursach?

Największym i najszybszym obecnie źródłem informacji jest Internet. Konkursy organizowane przez samorządy i jednostki ad-

ministracji publicznej muszą być ogłoszone co najmniej w trzech miejscach:

- ✓ w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP),
- ✓ w siedzibie urzędu ogłaszającego konkurs, w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń,
- ✓ na stronie internetowej urzędu ogłaszającego konkurs.

Najskuteczniejszym sposobem uzyskania informacji o ogłaszanych konkursach są strony internetowe lokalnych i wojewódzkich urzędów oraz strona Biuletynu Informacji Publicznej / BIP (www.bip.gov.pl). Stowarzyszenia abstynenckie chcące uczestniczyć w konkursach ogólnopolskich, powinny śledzić strony Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej / Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego (www.pozytek.gov.pl), Ministerstwa Zdrowia / Narodowy Program Zdrowia (www.mz.gov.pl), Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych / PARPA (www.parpa.pl). Możliwość uzyskania dofinansowania z UE możemy sprawdzić na portalu funduszy europejskich (www.funduszeuropejskie.gov.pl), a z funduszy EOG i funduszy norweskich na stronie (www.eog.gov.pl). Na bieżąco aktualizowana wyszukiwarka ogłoszeń konkursowych znajduje się na portalu NGO (www.ngo.pl)

Nie sposób wymienić wszystkich stron i serwisów internetowych, skąd stowarzyszenia abstynenckie mogą czerpać informacje o możliwości i sposobie pozyskania funduszy. Dobrze rozwinięta sieć współpracy z innymi organizacjami, czynne włączanie się w prace lokalnych i wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego, uczestniczenie członków stowarzyszeń w szkoleniach to dodatkowe, ale też często priorytetowe dla liderów środowiska abstynenckiego źródło wiedzy.

Jedno jest dla mnie pewne, by w pogoni za zdobywaniem finansów nie stracić misji i powodów istnienia naszej organizacji. Pamiętajmy dla kogo działamy i stosujmy na co dzień zasady etyki NGO.

Jak skutecznie zdobywać dotacje?

Rozczaruję czytelników, ale nie ma jednej, prostej odpowiedzi. A skoro nie ma, to zacznijmy od podstaw.

Bardzo często używamy zamiennie takich określeń, jak *Program, Projekt, Wniosek-Oferta*. Czy to jest to samo?

Program (strategia działania stowarzyszenia) – stanowi tło strategiczne dla projektów. To może być szereg projektów posiadających wspólny cel centralny.

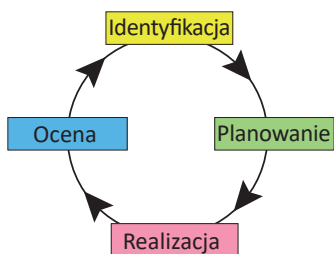
Projekt – to szereg działań o określonych wynikach zmierzających do osiągnięcia wytyczonych celów w wyznaczonym czasie.

Wniosek-Oferta – jest formą przedstawienia projektu do realizacji. Jest to oferta organizacji do wybranego źródła finansowania.

ZANIM ZACZNIEMY PISAĆ PROJEKT – OKREŚLMY SWOJĄ TOŻSAMOŚĆ

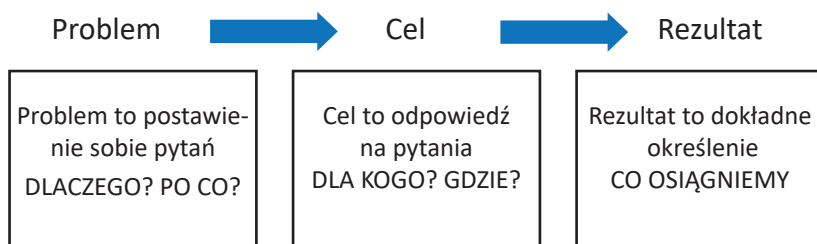
1. Trzeba sobie i światu wyjawić sens swojego istnienia – nazywa się to misją organizacji.
2. Trzeba wyznaczyć (i co jakiś czas weryfikować) – długoterminowe, kierunkowe cele i nadrzędne zadania.
3. Trzeba zapisać, czym się dysponuje, zarówno w sferze materii, ducha oraz intelektu – jakie są zatem zasoby materialne i ludzkie stowarzyszenia.
4. Trzeba określić dla kogo się istnieje i pracuje – zatem kim są nasi adresaci, beneficjenci.
5. A skoro nikt nie działa w próżni, to kim są partnerzy, instytucje współpracujące, sympatycy.

PRZYGOTOWANIE DOBREGO PROJEKTU

- Zidentyfikuj Problem, który chcesz rozwiązać
- Zaplanuj działania do realizacji i oszacuj ich koszt
- Określ realny harmonogram poszczególnych zadań
- Przeprowadź ewaluację, poproś uczestników o ocenę

ELEMENTY PROJEKTU

BEZ PROBLEMU NIE MA PROJEKTU

- Czego dotyczy problem, który chcecie zmniejszyć lub wyeliminować?
- Jakie są rozmiary problemu, kogo dotyczą, gdzie i kiedy występuje?
- Jakie są potrzeby ludzi, których problem dotyczy?
- Skąd wiemy, że jest to problem, czy inni też go widzą?
- Co by było, gdybyście nie zajęli się tym problemem?
- Kto również zajmuje się tym problemem, z jakim skutkiem i dlaczego osiąga takie, a nie inne rezultaty?

CEL powinien być zgodny z zasadą „SMART”

- ✓ *Specific* (konkretny i doprecyzowany)
- ✓ *Measurable* (mierzalny i udokumentowany)
- ✓ *Acceptable* (akceptowalny przez nas i odbiorców)
- ✓ *Realistic* (realistyczny, zgodny z możliwościami)
- ✓ *Timed* (terminowy, dotyczący konkretnego terminu)

CEL powinien konkretnie wskazywać:

- Pozytywne zmiany – eliminować problem, zmniejszać skalę problemu, zwiększać możliwości i umiejętności przeciwdziałania skutkom problemu
- Ilość odbiorców projektu – określać konkretną liczbę osób, które osiągną cel
- Rodzaj beneficjentów – z jakiej grupy społecznej, w jakim przedziale wieku będą osoby, które osiągną cel
- Obszar realizacji – na jakim terenie będzie osiągnięty cel
- Termin osiągnięcia – w jakim konkretnym czasie będzie zrealizowany cel
- Priorytet – w jakim stopniu wyznaczony cel jest zgodny z naszą misją

OPIS REALIZACJI

Dokładnie i chronologicznie opiszmy, jak będziemy realizować nasz projekt. Stosujemy sprecyzowane ale jednocześnie proste słownictwo, zrozumiałe dla osoby oceniającej. Wyjaśnijmy

wszystkie terminy niezrozumiałe dla czytelnika nieznanego naszej organizacji (np. GKRPA, MOPS). Dajmy przeczytać wniosek komuś, kto nie jest związany z ruchem abstynenckim i nie zna naszego „słownictwa, skrótów myślowych”.

HARMONOGRAM

Dobry harmonogram to chronologicznie ułożone zadania; odpowiada on na pytania:

- **KIEDY / termin** – np. 1 tydzień lipca, 2-3 weekend sierpnia (*unikajmy terminów bardzo konkretnych, np. 30 maja, 3-7 lipca*)
- **CO / działanie** – np. ognisko integracyjne, wycieczka do Krakowa (*unikajmy „górnolotnych” określeń, nieadekwatnych do działania np. rejs terapeutyczny*)
- **KTO / ile osób** – np. 30 osób, 10-15 wolontariuszy (*nie stosujmy określeń ogólnych, nierealnych np. wszyscy mieszkańcy*)
- **JAK DŁUGO? / Ile godzin, dni** – np. 6 godz., 2 dni (*zaplanujmy realny czas rozpoczęcia i spokojnego zakończenia zadania*)

BUDŻET

Zwykle instytucja finansująca opracowuje wzór budżetu, który należy ściśle przestrzegać – NIE WOLNO ZMIENIAĆ treści pozycji budżetowych ani formy tabel!

OPIS POZYCJI BUDŻETU

1. Należy wyjaśnić, co kryje się pod poszczególnymi pozycjami budżetu np.: posiłek dla uczestników warsztatów – 11 osób (10 uczestników + trener)
2. Unikajmy zbyt drobiazgowych opisów np.: cienkopisy czarne, teczki z gumkami, obiad z kawą lub zbyt szczegółowych ilości np.: 2 ryzy papieru na 2 tygodnie

3. Unikajmy niejasnych kategorii jak „inne”, „pozostałe”
4. Należy ściśle przestrzegać zasad finansowania określonych w regulaminie konkursu, np. % udziału kosztów administracji, udział środków własnych, itp.
5. Używajmy jasnych, ogólnie przyjętych miar np.: osoba, godz. mies. komplet, serwis kawowy, catering
6. Wszystkie pozycje budżetu powinny wynikać z opisu merytorycznego i harmonogramu działań i mieć swoje uzasadnienie
7. Dobrze uzasadnijmy trudno akceptowalne, kosztowne pozycje w budżecie
8. Dokładnie sprawdzmy rachunkowo poszczególne pozycje i cały budżet

DOŚWIADCZENIE OFERENTA

Należy przedstawić już zrealizowane zadania wraz z ich kosztem, zgodne z celami obecnego Projektu. Należy udowodnić posiadane zasoby materialne i kwalifikację osób wykorzystanych do realizacji Projektu. Pamiętajmy, by przekonać o naszym doświadczeniu, profesjonalizacji, rzetelności, które zagwarantują właściwą realizację Projektu. Pokażmy znaczącą pozycję stowarzyszenia w lokalnej społeczności, dobrą współpracę z samorządem, umiejętność działania w partnerstwie.

REZULTATY

Powinny być trwałe, długoterminowe, dające się policzyć lub udowodnić.

1. Efekty i wskaźniki:
 - a. Wskaźniki wyników (produktów) – odnoszą się do działalności. Są to produkty, wytwory materialne zaistniałe na skutek realizacji projektu.

- b. Wskaźniki rezultatu – przedstawiają i odnoszą się do bezpośredniego efektu. Dostarczają informacji o zmianach np. w zachowaniu, kwalifikacjach i umiejętnościach bezpośrednich beneficjentów.
- c. Wskaźniki wpływu – odnoszą się do konsekwencji programu wykraczających poza bezpośrednich beneficjentów i czas realizacji Projektu.

MONITORING I EWALUACJA

Jest elementem bieżącej kontroli przebiegu Projektu, osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych w czasie jego trwania i końcowej oceny osiągnięcia zaplanowanych rezultatów Projektu. Aby prawidłowo ją przeprowadzić, powinniśmy mieć opracowane takie narzędzia, jak:

1. Formy obserwacji (jak i kiedy będziemy obserwować osiągnięcie poszczególnych rezultatów).
2. Sposób oceny (co wykorzystamy do oceny osiągniętych rezultatów).
3. Sprawozdania, publikacje, recenzje (zaprezentujemy i udostępniemy nasze wyniki ewaluacji).

Dobrym rozwiązaniem jest po zakończeniu Projektu zorganizowanie spotkania, gdzie w dyskusji możemy ocenić działania, zaplanować dalsze przedsięwzięcia.

WNIOSEK / OFERTA

Dobrze przygotowany Projekt wystarczy wpisać w konkretny Wniosek. Pamiętajmy, żeby nie stosować metody „kopiuj-wklej”, a z rozmysłem wpisywać treść w poszczególne punkty oferty, dostosowując ją do konkretnego konkursu.

W ostatnich latach coraz więcej Instytucji Zarządzających

konkursami decyduje się na korzystanie z internetowych generatorów ofert. W znacznym stopniu ułatwiają one proces składania wniosku, upraszczają procedurę wypełniania (podpowiadają sugerowaną treść, sprawdzają rachunkowo budżet, umożliwiają chronologiczne ustawienie harmonogramu, nie dopuszczają do pominięcia obowiązkowych rubryk). Wymagają jednak stałego i szybkiego łącza internetowego, wprawnego posługiwania się komputerem, wypełniania wniosku w trybie online. Przy składaniu oferty przez generator pamiętajmy, by często zapisywać wersję roboczą i złożyć go odpowiednio wcześniej (często w ostatnich godzinach trwania konkursu serwery konkursowe są bardzo obciążone).

Na koniec pozostaje sprawdzić Ofertę pod względem formalnym, ilości dołączonych załączników i w terminie złożyć Wniosek.

Życzę wszystkim organizacjom samych korzystnych ocen Projektów, które pozwolą realizować pomysły ludzi działających w stowarzyszeniach.

Projekt „Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich”, procedura wdrażania, regulamin przyznawania

Włodzimierz Ziółkowski

Od chwili zjednoczenia ruchu abstynenckiego skupionego w stowarzyszeniach i powstania w roku 2009 Krajowej Rady Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich, zarówno członkowie Związków Wojewódzkich, jak również lokalni liderzy zauważyli duże zróżnicowanie w poziomie pracy organizacji w poszczególnych regionach.

Różnice te wynikają zarówno z historyczno-regionalnych tradycji oraz skali lokalnych potrzeb, jak również z braku ujednoczonego schematu jakości działań skierowanych do rodzin z problemem alkoholowym.

Skutkuje to odmienną, często niewystarczającą jakością świadczonych przez stowarzyszenia usług, zawężaniem obszarów działania na rzecz osób uzależnionych.

Taka sytuacja powoduje często dezorientację i brak zaufania osób korzystających z pomocy organizacji abstynenckich, podważa niejednokrotnie skuteczność samopomocy i kwalifikacji wolontariuszy. Odbija się to bezpośrednio na pracy z osobami uzależnionymi, gdzie planowanie ich rehabilitacji społeczno-zawodowej, rozwoju osobistego, kontakt z innymi środowiskami jest niezmiernie ważnym elementem pracy z beneficjentem. Niewystarczająca jest ilość stowarzyszeń wiodących, które by wspomagały organizacje mniejsze w unowocześnianiu metod pracy.

Zaistniała potrzeba opracowania i wdrożenia standardów pracy stowarzyszeń abstynenckich!

W latach 2012-2013 Krajowa Rada wspólnie z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie i Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „OPUS” w Łodzi zrealizowała Projekt „Standaryzacja działań stowarzyszeń abstynenckich”, dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach PO KL. W Projekcie najpierw opracowano Standardy, a następnie wdrożono w 60 stowarzyszeniach z 10 województw. Proces wdrażania Standardów trwa nadal i następne organizacje trzeźwościowe uzyskują Certyfikat potwierdzający spełnienie standardów.

Aby wesprzeć proces standaryzacji Krajowa Rada przeszkoliła konsultantów rekrutujących się z członków Związków Wojewódzkich, którzy podczas wizyt w stowarzyszeniu, udzielają wyjaśnień, uczestniczą w opracowaniu planu rozwoju organizacji.

Przed otrzymaniem Certyfikatu, każda organizacja zostaje poddana superwizji obejmującej stan realizacji standardów. Pozytywny wynik superwizji skutkuje wydaniem rekomendacji superwizora do otrzymania certyfikatu potwierdzającego, że organizacja działa zgodnie ze standardami.

Aby proces wdrażania standardów był długofalowy i przyniósł pozytywne zmiany zarówno w organizacjach abstynenckich, jak i w ich środowisku lokalnym, kontynuacja rozpoczętego procesu standaryzacji powinna obecnie przebiegać dwutorowo.

Po pierwsze: stowarzyszenia, które wdrożyły standardy, powinny być objęte okresowym monitoringiem i bieżącą pomocą w utrzymaniu standardów. Organizacje te stanowią bazę stowarzyszeń wiodących, które przyjmują rolę inkubatorów dla społecznych inicjatyw środowiska abstynenckiego i wspomagają organizacje słabsze w unowocześnianiu metod pracy. Jedno-

cześnie powinny zadbać o dalszy własny rozwój i stanowić wzór dobrych praktyk w działaniach na rzecz rodzin z problemem alkoholowym oraz współpracy z samorządem.

Po drugie: proces standaryzacji powinien być upowszechniony oraz systematycznie wprowadzany w kolejnych stowarzyszeniach. Poprzez promocje i rozpowszechnienie standardów zarówno w środowisku abstynenckim, jak również wśród instytucji samorządowych, planujemy kontynuować wdrażanie standardów w jak największej liczbie organizacji.

W roku 2015 Krajowa Rada wspólnie z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowała Regulamin Procesu Certyfikacji i przygotowała dokumentację wdrażania standardów w organizacjach abstynenckich.

Po spełnieniu regulaminowych wymagań Krajowa Rada przyznaje Certyfikat, który podpisany jest przez Dyrektora PARPA na okres trzech lat.

Cała dokumentacja związana z procesem standaryzacyjnym wraz z Standardami do wdrażania jest do pobrania na stronie Krajowej Rady: krajowarada.pl w zakładce www.krajowarada.pl/standaryzacja.php

W sprawach organizacyjnych prosimy o kontakt z Zarządami Związków Wojewódzkich lub Zarządem Krajowej Rady.

Poniżej przedstawiamy Regulamin przyznawania Certyfikatu.

Regulamin Przyznawania Certyfikatów Potwierdzających Spełnianie Standardów Działania Stowarzyszeń Abstynenckich

§1 Informacje wstępne

Niniejszy regulamin określa zasady przyznawania przez Krajową Radę Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich Certyfikatów Potwierdzających Spełnianie Standardów Działania Stowarzyszeń Abstynenckich.

§2 Definicje

Ilekroć w dokumencie zapisane jest:

1. Stowarzyszenie – rozumie się przez to Stowarzyszenie ubiegające się o przyznanie Certyfikatu spełniania standardów działań stowarzyszeń abstynenckich.
2. Związek – rozumie się przez to Związek Wojewódzki – członka Krajowej Rady, na którego terenie działa Stowarzyszenie ubiegające się o przyznanie Certyfikatu lub Związek wyznaczony przez Krajową Radę do wprowadzenia Procesu Certyfikacji w województwach, gdzie nie ma struktur związkowych KRZiSA.
3. Krajowa Rada lub KRZiSA – rozumie się Krajową Radę Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich.
4. Certyfikat – rozumie się Certyfikat potwierdzenia spełniania standardów działań stowarzyszeń abstynenckich.

§3 Zasady ogólne

1. Certyfikat jest potwierdzeniem spełniania standardów działania Stowarzyszenia.
2. Stowarzyszenia ubiegające się o Certyfikat składają wniosek do Zarządu Związku Wojewódzkiego właściwego dla danego Stowarzyszenia, który uruchamia procedurę procesu certyfikacji opisaną w §4.
3. Certyfikat przyznawany jest na okres 3 lat z możliwością przedłużenia na następny okres przez Krajową Radę na wniosek Związków Wojewódzkich właściwych dla danego Stowarzyszenia.
4. O przyznaniu Certyfikatu decyduje Zarząd Krajowej Rady na podstawie pozytywnej opinii uzyskanej w procedurze certyfikacji.

§4 Procedura Procesu Certyfikacji Spełniania Standardów Działań Stowarzyszeń Abstynenckich

1. Procedura procesu certyfikacji ustala sposób realizacji poszczególnych działań niezbędnych do otrzymania Certyfikatu.
2. Zarząd Związku po otrzymaniu wniosku od stowarzyszenia zgłaszającego się do wdrożenia standardów informuje i przedstawia wniosek Zarządowi Krajowej Rady.
3. Przedstawiciele Związku statutowo upoważnieni do reprezentowania Związku (zgodnie z aktualnym KRS) podpisują z Zarządem Stowarzyszenia Porozumienie na wprowadzenie standardów.
4. Związek zgłasza do Zarządu Krajowej Rady:
 - a) listę stowarzyszeń przygotowanych do odbycia wizyty sprawdzającej stan realizowanych standardów, kończącej dany proces certyfikacji
 - b) listę stowarzyszeń wnioskujących o przedłużenie Certyfikatu.
5. Z zespołu konsultantów wyznaczonych przez Zarząd Krajowej Rady, Związek deleguje jednego konsultanta do którego obowiązków należy:
 - a) odbycie minimum dwóch konsultacji w stowarzyszeniu, w czasie których z użyciem arkusza samooceny zostanie oceniony bieżący stan spełnienia Standardów. Konsultant wraz z Zarządem Stowarzyszenia opracowuje plan realizacji wdrażania standardów
 - b) udzielenie niezbędnej pomocy w czasie wdrażania standardów
 - c) przedstawienie Zarządowi Związku sprawozdania z konsultacji i zgłoszenie gotowości Stowarzyszenia do odbycia wizyty sprawdzającej stan wprowadzonych standardów.
6. Zarząd Krajowej Rady powołuje zespół specjalistów o odpowiednich kwalifikacjach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych (np. po-

siadających certyfikat PiRPA wydany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), do którego zadań należy:

- a) odbycie wizyty sprawdzającej jakość wprowadzonych standardów i stan ich realizacji. Przekazanie sprawozdania Zarządowi KRZiSA z przeprowadzonej wizytacji
- b) w przypadku pozytywnej oceny wystąpienie do Krajowej Rady o przyznanie stowarzyszeniu Certyfikatu
- c) w przypadku uwag i stwierdzonych uchybień opracowanie planu dojścia stowarzyszenia do standardów i wyznaczenie terminu ponownej weryfikacji
- d) rekomenduje się zasadę, że osoba przeprowadzająca wizytę sprawdzającą nie jest związana ze strukturami związkowymi danego regionu, w którym dokonuje wizytacji.

§5 Procedura przyznania Certyfikatu

1. Na podstawie pozytywnej opinii zawartej w sprawozdaniu z wizyty sprawdzającej, Zarząd Krajowej Rady podejmuje decyzję o przyznaniu Certyfikatu spełniania standardów działań stowarzyszeń abstynenckich.
2. Zarząd przekazuje decyzję wraz z dokumentami Dyrektorowi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który na podstawie ich analizy podejmuje decyzję w sprawie potwierdzenia spełniania standardów działania stowarzyszenia.

Dlaczego warto wprowadzić Standardy?

Niniejszą publikacją zachęcamy Państwa do zastanowienia się i oceny możliwości swojej organizacji przystąpienia do procesu standaryzacji oraz ukierunkowania własnych działań na podniesienie jakości usług skierowanych do lokalnej społeczności.

Wdrażanie Standardów rekomendowane jest przez PARPA i jako proces doskonalenia działań organizacji pozarządowych uwzględnione w corocznie wydawanych „Rekomendacjach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”.

Proces podnoszenia do ujednoliconego, wysokiego poziomu usług organizacji abstynenckich to wieloletnia praca całej grupy osób. Zdaje sobie sprawę zarówno z ogromu pracy stojącej przed liderami ruchu abstynenckiego, jak również z obawy i wątpliwości samych organizacji. Praca na rzecz rodzin z problemem alkoholowym wymaga skupienia się na człowieku, udzielania skutecznej pomocy, wsparcia i motywacji do zmiany stylu życia. Ta misja powinna być priorytetem.

Jednak obecnie szybko rozwijający się sektor pozarządowy wymaga od stowarzyszeń abstynenckich sprostania nowym wyzwaniom, zadbania o nowatorskie i atrakcyjne metody pracy, nadążania za nieustannie zmieniającą się rzeczywistością. Pamiętając o naszych świetnych tradycjach, korzystajmy z własnych doświadczeń, by rozwój ruchu abstynenckiego w stowarzyszeniach był procesem ciągle polepszającym jakość naszego życia.

Jednocześnie wiem, że osoby działające w organizacjach trzeźwościowych mają olbrzymie doświadczenie w pokonywaniu barier i stereotypów. Daje to pewność zaangażowania naszych stowarzyszeń w proces wdrażania standardów i w doskonalenie własnych metod pracy.

Przy wszelkich planowanych działaniach pamiętajmy, że zadania organizacji pozarządowych są realizowane przez LUDZI. To ludzie projektują i wykorzystują technologie, tworzą i rozwijają stowarzyszenia, biorą udział w ich życiu codziennym. Najwięcej zależy od tego kim jesteśmy, co robimy i jak działamy.

Uczestnicząc w pracy stowarzyszeń abstynenckich nie zapominajmy o historii i tradycji własnych organizacji, ludziach w nich działających, naszej misji. Szanując niezależność ruchów abstynenckich stosujemy zasadę: „Pomagając innym – pomagamy sobie”.

Przydatne strony internetowe wymienione w publikacji:

Krajowa Rada Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich

www.krajowarada.pl

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

www.parpa.pl

Ministerstwo Zdrowia

www.mz.gov.pl

Departament Ekonomii Społecznej i Pożytku Publicznego

www.pozytek.gov.pl

Biuletyn Informacji Publicznej

www.bip.gov.pl

Portal Funduszy Europejskich

www.funduszeuropejskie.gov.pl

Serwis funduszy norweskich i funduszy EOG

www.eog.gov.pl

Portal NGO

www.ngo.pl

Technologie.org.pl

www.techsoup.pl/pl/

SPIS TREŚCI

Bogdan Urban	3
Ogólne informacje o ruchach abstynenckich, historia i dzień dzisiejszy	
Agnieszka Czerkawska	10
Prawne aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych	
Agnieszka Czerkawska	16
Rola stowarzyszeń abstynenckich w społecznościach lokalnych, w tym współpraca z samorządami lokalnymi i innymi podmiotami	
Bogdan Urban	21
Praktyczne aspekty funkcjonowania stowarzyszeń abstynenckich	
Włodzimierz Ziółkowski	26
Źródła finansowania, możliwości pozyskiwania funduszy, zasada pisania projektów	
Włodzimierz Ziółkowski	38
Projekt „Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich”, procedura wdrażania, regulamin przyznawania	
Przydatne strony internetowe wymienione w publikacji	46
NOTATNIK	47
SPIS TREŚCI	50

Agnieszka Czerkawska

Agnieszka Czerkawska – magister socjologii. Specjalista w zakresie przeciwdziałania oraz rozwiązywania problemów społecznych. Certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, certyfikowany specjalista w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach

lokalnych. Członek Zespołu Ekspertów ds. lokalnych i regionalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA. Współpracownik i przyjaciel ruchu abstynenckiego w Polsce. Współzałożyciel i wiceprezes Fundacji ADYS.

Bogdan Urban

Certyfikowany specjalista Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Społecznościach Lokalnych, ekspert w zespole opracowującym Standardy Działań Stowarzyszeń Abstynenckich w programie dofinansowanym z Unii Europejskiej. Autor publikacji wydanej przez Mazowieckie Centrum Polityki Społeczne

pt. „Stowarzyszenie abstynenckie organizacja na dziś i na jutro” w 2014 roku. Przewodniczący Krajowej Rady Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich skupiającej 12 Związków Wojewódzkich.

Włodzimierz Ziółkowski

Certyfikowany specjalista profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych, certyfikowany koordynator pracy wolontarystycznej, absolwent Pozarządowego Studium Przedsiębiorczości, Szkoły facylitatorów budowania partnerstw lokalnych. Współautor Projektu i publikacji „Standard

Działań Stowarzyszeń Abstynenckich”. Wykładowca i trener na szkoleniach dla NGO organizowanych lub finansowanych przez MRPiPS w Warszawie, PARPA w Warszawie, RCPS w Łodzi, samorządy lokalne. Członek Założyciel Związku Stowarzyszeń Abstynenckich Województwa Łódzkiego. Skarbnik Krajowej Rady.